

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Európsky minimálny príjem a ukazovateľ chudoby“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 170/04)

Spravodajca: **Georgios DASSIS**

Pomocný spravodajca: **Seamus BOLAND**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. februára 2013 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Európsky minimálny príjem a ukazovateľ chudoby“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. novembra 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 494. plenárnom zasadnutí 10. a 11. decembra 2013 (schôdza z 10. decembra 2013) prijal 155 hlasmi za, pričom 93 členov hlasovalo proti a 12 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Negatívny sociálny a hospodársky dosah krízy a nedostatok štrukturálnych reforiem, ktorý prehlbuje chudobu a vylúčenie v Európe v kontexte starnúceho obyvateľstva, zvýšených migračných tokov a narastajúceho euroskepticizmu, poukazuje na naliehavú potrebu politickej paradigmy, ktorá posilní solidaritu a základné hodnoty európskych právnych predpisov v sociálnej oblasti.

V tejto súvislosti EHSV:

1.2 Domnieva sa, že v tomto kritickom období stanovenie európskeho minimálneho príjmu prispeje k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ochrane základných ľudských práv, k zabezpečeniu rovnováhy medzi ekonomickými a sociálnymi cieľmi a k spravodlivému rozdeleniu zdrojov a príjmov.

1.3 Upozorňuje, že na úrovni orgánov EHSV sa uskutočnila dôležitá diskusia, a zdôrazňuje naliehavú potrebu zaručiť v EÚ primeraný minimálny príjem prostredníctvom rámcovej smernice zameranej na účinný boj proti chudobe uľahčením zaradenia na trh práce, ako to požadoval Výbor regiónov⁽¹⁾ a rôzne organizácie zamerané na boj proti chudobe⁽²⁾, a vyzýva Komisiu, aby prijala koordinované opatrenia v súlade s uznesením Európskeho parlamentu z roku 2011⁽³⁾.

1.4 Vyzýva Komisiu, aby preskúmala možnosti financovania európskeho minimálneho príjmu a pritom sa zamerala predovšetkým na perspektívu zriadenia vhodného európskeho fondu.

1.5 Žiada, aby sa prijali ďalšie opatrenia v záujme skutočného dosiahnutia cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti, chudoby a sociálneho vylúčenia. Takéto opatrenia by mali zahŕňať: 1) pokračovanie v plnení horizontálnych cieľov v oblasti zamestnanosti, 2) stanovenie cieľov, pokiaľ ide o mieru zníženia troch ukazovateľov, ktoré tvoria zložený ukazovateľ chudoby a sociálneho vylúčenia; 3) stanovenie čiastkových cieľov na európskej a vnútroštátnej úrovni pre skupiny, ktorým hrozí vyššia miera chudoby než ostatnému obyvateľstvu – ako sú deti alebo rodiny s jedným rodičom – a pre chudobných pracovníkov; 4) preskúmanie spôsobu, akým členské štáty vypočítavajú úroveň chudoby a stanovujú svoje národné ciele; a 5) získanie opätovného záväzku členských štátov, aby sa zabezpečilo, že kombinácia úsilia vynaloženého jednotlivými štátmi umožní dosiahnuť celkový cieľ Európskej únie.

1.6 Požaduje účinné posúdenie sociálneho vplyvu opatrení uvedených v národných programoch reforiem a národných sociálnych správach, ako aj balíkov opatrení finančnej konsolidácie s cieľom zabrániť tomu, aby nezhoršovali chudobu alebo sociálne vylúčenie a v záujme zaručenia väčšej účasti občianskej spoločnosti na príprave národných programov reforiem a národných sociálnych správ.

⁽¹⁾ Stanovisko Výboru regiónov na tému „Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu“, Ú. v. EÚ C 166, 7.6.2011, s. 18. Pozri s. 19, bod 7.

⁽²⁾ Hnutie ATD-štvrtý svet, Európska sieť proti chudobe (EAPN), Európska federácia národných združení pracujúcich s bezdomovcami (FEANTSA), európska sekcia organizácie Emmaüs, atď.

⁽³⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. novembra 2011 o európskej platforme proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2011/2052 (INI)), Ú. v. EÚ C 153, 31.5.2013, s. 57 – 78.

1.7 Žiada, aby sa lepšie monitorovalo zhoršovanie chudoby a sociálneho vylúčenia, a vyzýva Komisiu, aby v rámci posudzovania národných programov reforiem a národných sociálnych správ navrhla, tam kde je to potrebné, osobitné odporúčania pre jednotlivé krajiny, pokiaľ ide o sociálne začlenenie. Tieto odporúčania by mali platiť aj pre krajiny, ktoré využívajú program osobitnej pomoci Európskej komisie, Európskej centrálnej banky a Medzinárodného menového fondu.

1.8 Zdôrazňuje, že mať dôstojnú prácu je najlepšia záruka proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, a naliehavo žiada Komisiu, aby v spolupráci s členskými štátmi zaviedla opatrenia Paktu pre rast a zamestnanosť s cieľom podporiť rast, konkurencieschopnosť a vytváranie pracovných miest. Víta zámer člena Komisie Tajaniho vypracovať pakt pre priemysel na posilnenie priemyslu v EÚ a jeho potenciálu vytvárať pracovné miesta.

1.9 Osobitne zdôrazňuje, že je dôležité zvýšiť účasť pracovníkov, nezamestnaných a všetkých znevýhodnených skupín na celoživotnom vzdelávaní a zlepšiť úroveň odborných kvalifikácií a nadobúdania nových zručností, čo môže viesť k rýchlejšiemu začleneniu do trhu práce, zvýšiť produktivitu a pomôcť ľuďom nájsť si lepšiu prácu.

2. Súvislosti

2.1 Zaručený minimálny príjem (ZMP) je podpora príjmu, ktorá nespočíva vo vyplácaní príspevkov a predstavuje sieť zabezpečenia pre osoby, ktoré nemajú nárok na príspevky sociálneho zabezpečenia⁽⁴⁾. Ako posledná zábrana pred chudobou je neoddeliteľne spojený s právom na dôstojný život pre osoby, ktoré nemajú iným spôsobom zaručený príjem, a osoby, o ktoré sa starajú⁽⁵⁾. Je dôležité nezamieňať pojem „zaručený minimálny príjem“ s pojmom „minimálna mzda“, ktorá je stanovená kolektívnou zmluvou alebo právnymi predpismi.

2.2 V článku 10 ods. 2 Charty Spoločenstva o základných sociálnych právach pracovníkov (1989)⁽⁶⁾ sa stanovuje právo na dostatočné prostriedky a sociálnu pomoc pre osoby, ktoré sú mimo trhu práce a nemajú dostatočné prostriedky na živobytie.

2.3 V článku 1 Charty základných práv Európskej únie (2000), ktorá je ako súčasť novej reformnej zmluvy právne záväzná, sa uvádza, že „Ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí sa rešpektovať a ochraňovať.“ a v článku 34 ods. 3 sa ustanovuje, že: „S cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe Únia uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov [...]“.

2.4 Zmluva o fungovaní Európskej únie (článok 153 ods. 1 písm. h)) umožňuje Únii prijímať právne predpisy s cieľom podporovať a dopĺňať činnosti členských štátov v oblasti integrácie osôb vylúčených z trhu práce. Medzi požiadavky, na ktoré by Únia mala prihliadať pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politík a činností a ktoré sú uvedené v jej horizontálnej sociálnej doložke (článok 9), patrí najmä vysoká úroveň zamestnanosti, primeraná sociálna ochrana a boj proti sociálnemu vylúčeniu.

2.5 Odporúčanie Rady 92/441/EHS⁽⁷⁾ vyzýva členské štáty, aby uznali základné právo na dostatočné spoľahlivé zdroje a príspevky a aby prispôsobili svoje systémy sociálnej ochrany a stanovili spoločné kritériá na vykonávanie, avšak bez toho, aby bola konkrétne uvedená minimálna hranica na úrovni EÚ.

2.6 V odporúčaní Komisie⁽⁸⁾ z roku 2008 sa primeraná podpora príjmov uznáva ako jeden z troch pilierov aktívneho začleňovania, pričom sa zdôrazňuje, že príjemcovia by mali byť k dispozícii na účely zamestnania, odbornej prípravy alebo iných opatrení sociálneho začleňovania.

⁽⁴⁾ Ďalšími opatreniami sú: a) všeobecný základný príjem alebo garantovaný základný príjem, jednotný paušálny príspevok pravidelne vyplácaný dospelým občanom bez ohľadu na ich hospodársku alebo sociálnu situáciu alebo ich disponibilitu pre pracovný trh, a b) negatívna daň z príjmu na základe koncepcie marginálnej sadzby dane.

⁽⁵⁾ Hugh FRAZER a Eric MARLIER, „Minimum Income Schemes Across EU Member States“, súhrnná správa siete nezávislých expertov EÚ v oblasti sociálneho začleňovania, GR pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnosť príležitostí, Európska komisia, 2009.

⁽⁶⁾ Komisia Európskych spoločenstiev, „Charta základných sociálnych práv pracovníkov“, Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, 1990.

⁽⁷⁾ Odporúčanie Rady č. 92/441/EHS z 24. júna 1992 o spoločných kritériách týkajúcich sa dostatočných zdrojov a sociálnej pomoci v systémoch sociálnej ochrany, Ú. v. ES L 245, 26.8.1992, s 46 – 48.

⁽⁸⁾ Odporúčanie Komisie z 3. októbra 2008 o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce [oznámené pod číslom K(2008) 5737], Ú. v. EÚ L 307, 18.11.2008, s. 11 – 14.

2.7 Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu je hlavným cieľom stratégie Európa 2020, v rámci ktorej bola vytvorená Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu⁽⁹⁾. v nej sa po prvýkrát stanovuje cieľ EÚ znížiť chudobu a sociálne vylúčenie aspoň o 20 miliónov ľudí do roku 2020 na základe kombinácie troch ukazovateľov. Týmto ukazovateľmi sú: riziko chudoby (definované ako podiel ľudí, ktorých príjem je nižší ako 60 % súčasného národného mediánu príjmu), vážna materiálna deprivácia (deprivácia ľudí trpiacich nedostatkom zdrojov vychádzajúca z určitého zoznamu položiek) a veľmi nízka pracovná intenzita (tzn. ľudia žijúci v domácnostiach nezamestnaných osôb)⁽¹⁰⁾. EHSV tento záväzok privítal a zdôraznil, že opatrenia EÚ by nemali zvyšovať riziko chudoby⁽¹¹⁾.

2.8 Hlavný cieľ v oblasti zníženia chudoby a sociálneho vylúčenia stanovený v stratégii Európa 2020 spočíva v znížení konkrétneho počtu osôb, čo sa odlišuje od prístupu k ostatným hlavným cieľom⁽¹²⁾; tie sú uvedené v percentuálnom vyjadrení, čo členským štátom uľahčuje dosiahnuť rovnaký cieľ v percentách.

2.9 Členské štáty sami rozhodujú o tom, ako stanovujú svoje ciele a aký prístup použijú na ich dosiahnutie. Súčet cieľov členských štátov je oveľa nižší, než je cieľ zníženia o 20 miliónov ľudí stanovený v stratégii Európa 2020: domnievame sa, že rozdiel medzi hlavným cieľom stratégie Európa 2020 a súčtom vnútroštátnych cieľov predstavuje 5 až 8 miliónov osôb⁽¹³⁾. Okrem toho sú v mnohých národných programoch reforiem nejasnosti, pokiaľ ide o to, ako dosiahnuť ciele v oblasti znižovania chudoby a chýbajú v nich primerané opatrenia na sociálne začlenenie⁽¹⁴⁾. Krajiny, ktoré dostávajú osobitnú pomoc z Európskej komisie, Európskej centrálnej banky a Medzinárodného menového fondu nie sú povinné predkladať samostatné národné programy reforiem⁽¹⁵⁾: musia podávať správy len na základe jednotlivých memoránd o porozumení, v ktorých sa však nestanovujú opatrenia na zníženie chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

2.10 Európsky parlament vo svojom uznesení z roku 2010⁽¹⁶⁾ vyzýva členské štáty, aby zaviedli systémy primeraného minimálneho príjmu vo výške 60 % príjmového mediánu v členskom štáte, a požaduje dôraznejšie odporúčania zo strany EÚ, zatiaľ čo v uznesení z roku 2011⁽¹⁷⁾ nalieha na Komisiu, aby začala konzultácie týkajúce sa možnosti legislatívnej iniciatívy o primeranom minimálnom príjme.

3. Chudoba, sociálne vylúčenie a nezamestnanosť v EÚ

3.1 Podľa názoru EHSV je chudoba porušením ľudských práv, čo znamená, že dodatočné úsilie o dosiahnutie cieľov stanovených v článku 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii je o to viac nevyhnutnejšie, a považuje odstraňovanie chudoby za celoeurópsku úlohu.

⁽⁹⁾ Európa 2020 – stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, COM(2010) 2020 final, Brusel, 3.3.2010.

⁽¹⁰⁾ Dohromady určujú celkovú cieľovú skupinu ľudí „ohrozenú chudobou alebo vylúčením“, pričom splnenie ktoréhokoľvek z týchto kritérií je postačujúce, t. j. osoba do tejto skupiny patrí, ak sa na ňu vzťahuje jeden z týchto troch ukazovateľov, a to iba raz.

⁽¹¹⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu: európsky rámec pre sociálnu a územnú súdržnosť“ [COM(2011) 758 final], Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 130 – 134.

⁽¹²⁾ V oblasti zamestnanosti, vzdelávania, klimatických zmien a výskumu a vývoja sú ciele stanovené v percentách, čo členským štátom umožňuje stanoviť si podobné vnútroštátne ciele v percentách.

⁽¹³⁾ Európska komisia: Vývoj zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe, 2012.

⁽¹⁴⁾ Frazer, Hugh & Marlier, Eric. 2011. Assessment of Progress towards the Europe 2020 social inclusion objectives: Main Findings and Suggestions on the Way Forward. Sieť nezávislých expertov EÚ o sociálnom začleňovaní, Brusel, Európska komisia.

⁽¹⁵⁾ Európska komisia, Usmernenia pre národné programy reforiem, 18. januára 2012.

⁽¹⁶⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 20. októbra 2010 o úlohe minimálneho príjmu v boji proti chudobe a podpore inkluzívnej spoločnosti v Európe (2010/2039(INI)), Ú. v. EÚ C 70, 8.3.2012, s. 8 – 18.

⁽¹⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 3.

3.2 Od roku 2008 sa v dôsledku nedostatku štrukturálnych reforiem a krízy v mnohých krajinách zvýšilo riziko chudoby, sociálneho vylúčenia a vylúčenia z trhu práce⁽¹⁸⁾: aktuálne údaje Eurostatu⁽¹⁹⁾ potvrdzujú, že 24,2 % obyvateľstva Európskej únie, t. j. 119,7 milióna osôb⁽²⁰⁾ je ohrozených chudobou a/alebo sociálnym vylúčením. V roku 2011 táto miera stúpla v 19 členských štátoch a v rokoch 2008 a 2011 sa počet osôb žijúcich v chudobe alebo sociálne vylúčených osôb zvýšil o 4 milióny. Tri jednotlivé ukazovatele, na základe ktorých sa určuje „riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia“, sa od roku 2008 tiež zhoršili a v súčasnosti predstavujú 17 % ľudí ohrozených chudobou, 9 % trpiacich vážnou materiálnou depriváciou a 10 % domácností s veľmi nízkou intenzitou práce. v mnohých krajinách chudobní ešte viac chudobnejú⁽²¹⁾.

3.3 Deti do 18 rokov patria medzi skupiny, ktoré sú viac ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením než celkové obyvateľstvo⁽²²⁾, a to v miere 27,1 %. v niektorých krajinách je miera rizika chudoby u osôb starších ako 65 rokov relatívne vysoká⁽²³⁾.

3.4 Rozdiely v príjmoch a sociálne nerovnosti rastú v rámci každého členského štátu, ako aj medzi štátmi a regiónmi a kríza ich vážne zhoršila⁽²⁴⁾. Okrem toho skupiny obyvateľstva, ktoré už boli znevýhodnené pred krízou, sú znevýhodňované ešte viac⁽²⁵⁾.

3.5 Kríza odhaľuje také formy chudoby ako bezdomovstvo, energetická chudoba, finančné vylúčenie (nedostatočná dostupnosť základných bankových služieb a úverov) a zadlženosť domácností, pričom sociálnym rizikám sú vystavené viac ženy než muži. Zároveň sú najzraniteľnejšie skupiny neúmerne postihnuté viacnásobnou depriváciou, vrátane starších ľudí (najmä veľmi staré osoby a staršie ženy), osôb so zdravotným postihnutím, dlhodobo ťažko chorých, domácností s jedným rodičom, rodín s nízkym príjmom, ako aj migrantov a určitých národnostných menšín napr. Rómov.

3.6 Zamestnanosť a sociálna situácia v Európskej únii sú na kritickej úrovni. Nezamestnanosť stále stúpa: v januári 2013 postihla nezamestnanosť 26,2 miliónov ľudí, t. j. 10,8 % aktívneho obyvateľstva v Únii (a 19 miliónov, t. j. 11,9 % aktívneho obyvateľstva v eurozóne), a ekonomická situácia domácností je znepokojivá⁽²⁶⁾. Nezamestnanosť mladých ľudí v celej Európskej únii je na rekordnej úrovni: 23,6 % mladých ľudí v produktívnom veku je nezamestnaných a majú tendenciu zotrvať v tejto situácii čoraz dlhšiu dobu.

3.7 EHSV je vážne znepokojený rastúcim počtom ľudí žijúcich v chudobe napriek tomu, že pracujú, čo je spôsobené okrem iného širokým výskytom neistých pracovných miest a nízkych miezd. v roku 2011 žilo 8,9 % pracujúcich pod hranicou chudoby a predstavovali tretinu všetkých dospelých osôb v produktívnom veku ohrozených chudobou⁽²⁷⁾.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV vydal niekoľko stanovísk⁽²⁸⁾ k témam, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkajú minimálneho príjmu a chudoby sformulované primerané odporúčania. Poznámky a odporúčania, ktoré vyjadril v roku 1989⁽²⁹⁾ sú dnes mimoriadne naliehavé pod neblahým vplyvom krízy. Okrem iného podporil európsku platformu proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a vyjadril názor, že otvorená metóda koordinácie a horizontálna doložka môžu prispieť k zabezpečeniu minimálneho príjmu a k boju proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

⁽¹⁸⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie: *Evidence on Demographic and Social Trends. Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*, SWD(2013) 38 final, prvá časť.

⁽¹⁹⁾ Eurostat, 2013. Hlavné ukazovatele t2020_50. t2020_51. t2020_52. t2020_53. Aktualizované 3. októbra 2013.

⁽²⁰⁾ Najvyššie miery sú v Bulharsku (49 %), Rumunsku a Lotyšsku (obe krajiny 40 %), Litve (33 %) a Grécku a Maďarsku (obe krajiny 31 %) a Taliansku (28,2 %).

⁽²¹⁾ Európska komisia, *Social Europe: Current Challenges and the Way Forward, Annual Report of the Social Protection Committee* (2012).

⁽²²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 18.

⁽²³⁾ Tamže.

⁽²⁴⁾ Európska konfederácia odborových zväzov (EKOZ), Európsky odborový inštitút (ETUI), *Benchmarking Working Europe*, 2013.

⁽²⁵⁾ Eurofound, *Quality of Life in Europe: Impacts of the Crisis, 3rd European Quality of Life Survey*, Luxemburg, 2012.

⁽²⁶⁾ Európska komisia, „Štvrťročná správa o zamestnanosti a sociálnej situácii v EÚ“, marec 2013.

⁽²⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 21.

⁽²⁸⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 23 – 27; Ú. v. EÚ C 166, 7.6.2011, s. 18 – 22; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 35 – 39; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 52 – 56; Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 57 – 64; Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 90 – 98; Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 34 – 39; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 43 – 49; Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26 – 38; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 10 – 17;

⁽²⁹⁾ Ú. v. ES C 221, 28.8.1989, s. 10 – 15.

4.2 Naliehavá potreba systému minimálneho príjmu bola zdôraznená na verejnom vypočutí⁽³⁰⁾, ktoré EHSV zorganizoval pri príprave svojho stanoviska a na ktorom sa zišli experti a angažované osoby, aby sa zamysleli nad zlepšením merania chudoby a nad problémami, ktoré treba preklenúť, aby sa prijal európsky systém minimálneho príjmu.

4.3 Viacrozmerný charakter chudoby⁽³¹⁾ a sociálneho vylúčenia vyžaduje posilnenie sociálneho rozmeru v európskom riadení: sociálne udržateľná makroekonomická politika je podmienkou prekonania krízy a dosiahnutia sociálnej súdržnosti. Pretrvávajúca chudoba a vylúčenie škodia hospodárstvu, pretože vyčerpávajú disponibilný príjem a dopyt, oslabujú konkurencieschopnosť a zatažujú rozpočty jednotlivých krajín.

4.4 Vzhľadom na to EHSV považuje za potrebné prehodnotiť priority a opatrenia, najmä menovú politiku vrátane paktu stability a rastu, politiku hospodárskej súťaže a zahraničného obchodu, ako aj rozpočtovú a daňovú politiku.

4.5 EHSV víta aktualizovaný balík opatrení o sociálnych investíciách z 20. februára 2013⁽³²⁾, v ktorom sú členské štáty vyzvané, aby navrhli efektívnu a primeranú podporu príjmu založenú na sociálnych potrebách zistených na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni a aby stanovili referenčné rozpočty obsahujúce zoznam tovaru a služieb, ktoré rodina určitej veľkosti a určitého zloženia potrebuje, aby žila na určitej úrovni blahobytu, spolu s odhadovanými mesačnými alebo ročnými výdavkami na tieto položky.

4.6 EHSV naliehavo vyzýva Komisiu, aby urýchlila plnenie sľubu, ktorý dala⁽³³⁾, a to, že podporí členské štáty tým, že bude monitorovať reformy v záujme aktívneho začleňovania, vypracuje metodiku na referenčné rozpočty a bude monitorovať primeranosť podpory príjmov, pričom sa bude opierať o spomínané referenčné rozpočty, len čo ich vytvorí v spolupráci s členskými štátmi.

4.7 EHSV je pevne presvedčený, že najlepším spôsobom, ako znížiť chudobu a zabrániť sociálnemu vylúčeniu, je obnova rastu, podpora konkurencieschopnosti a vytvorenie priaznivých rámcových podmienok pre európske podniky (vrátane zamedzenia nadmernej administratívnej záťaže, ako aj zabezpečenia prístupu k finančným zdrojom), aby sa im umožnilo rozvíjať a vytvárať pracovné miesta pre ľudí s primeranou kvalifikáciou.

4.8 Výbor zdôrazňuje potrebu prikladať mimoriadny význam programom celoživotného vzdelávania ako základnému nástroju boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, pretože podporujú možnosť zamestnať sa a zlepšujú prístup k vedomostiam a trhu práce. Je dôležité zvýšiť účasť pracovníkov, nezamestnaných a všetkých znevýhodnených skupín na celoživotnom vzdelávaní a zlepšiť úroveň odborných kvalifikácií a nadobúdania nových zručností, čo môže viesť k rýchlejšiemu začleneniu do trhu práce, zvýšiť produktivitu a pomôcť ľuďom nájsť si lepšiu prácu.

4.9 EHSV podporuje komplexný prístup k sociálnemu podnikaniu, ktorý predstavuje zvýšený objem finančných prostriedkov do fondu sociálneho podnikania a lepšie právne a administratívne prostredie s cieľom podporiť podniky sociálneho hospodárstva, ktoré môžu bojovať proti chudobe ako hybná sila rastu, inovácie a zamestnanosti.

4.10 EHSV víta nedávne odporúčanie týkajúce sa chudoby detí⁽³⁴⁾, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že pretrvávajúce vystavenie takého veľkého počtu detí ohrozeniu chudobou, ktoré sa prenáša z generácie na generáciu, odhaľuje nedostatky súčasnej politiky.

⁽³⁰⁾ 28. mája 2013, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-european-minimum-income>.

⁽³¹⁾ Ukazovateľ ohrozenia chudobou alebo sociálnym vylúčením sa skladá z troch prvkov: ohrozenia chudobou, vážnej materiálnej deprivácie a veľmi nízkej pracovnej intenzity.

⁽³²⁾ Oznámenie Komisie COM(2013) 83 z 20. februára 2013 pod názvom „K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“, ktorého francúzska verzia bola nahradená korigendom COM(2013) 83 final/2 z 2. júla 2013. „Balík sociálnych investícií“ obsahuje aj odporúčanie s názvom „Investovať do detí“ (C(2013) 778 final), pracovné dokumenty na tému „Long-term care in ageing societies – Challenges and policy options“, „Investing in Health“, „Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market“, ako aj „3rd Biennial Report on Social Services of General Interest“.

⁽³³⁾ Oznámenie COM(2013) final 83 final/2, bod 2.2.

⁽³⁴⁾ Odporúčanie Komisie z 20. februára 2013 s názvom „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“, Ú. v. EÚ L 59, 2.3.2013, s. 5 – 16.

4.11 EHSV sa obáva, že cieľ týkajúci sa chudoby a sociálneho vylúčenia (znižiť počet chudobných osôb v EÚ do roku 2020 o 20 miliónov) stanovený v stratégii Európa 2020 sa nedosiahne.

4.12 EHSV už konštatoval, že miera zapojenia občianskej spoločnosti do prípravy národných programov reforiem sa v jednotlivých členských štátoch rôzni a niektoré z nich podnikajú len málo krokov na jej zapojenie⁽³⁵⁾.

4.13 Nedostatok aktuálnych údajov o príjmoch a životných podmienkach je prekážkou vykonávania stratégie Európa 2020.

5. Úloha minimálneho príjmu v boji proti chudobe a v sociálnom začleňovaní

5.1 EHSV si uvedomuje skutočnosť, že pridelenie osobitnej hlavnej úlohy Európskej únii pri ochrane vo forme minimálneho príjmu by bolo mimoriadne zložitý politický projekt, a to vzhľadom na hospodárske rozdiely medzi členskými štátmi, rôznorodosť systémov minimálneho príjmu⁽³⁶⁾ a štruktúr sociálnej ochrany, subsidiaritu, spleť práv a povinností v súvislosti s ochranou v podobe minimálneho príjmu, komplikovaný vzťah medzi súčasnými politikami a ich výsledkami a zmyslom solidarity v Únii.

5.2 EHSV napriek tomu považuje za nutné zaviesť a posilniť systém minimálneho príjmu, keďže 22 rokov po predložení odporúčania 92/441/EHS ešte stále nemajú všetky členské štáty systém minimálneho príjmu, nie všade je zaručená jeho dostupnosť a primeranosť a kumulatívne ciele členských štátov v oblasti znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia sú oveľa menej ambiciózne ako cieľ stanovený v stratégii Európa 2020⁽³⁷⁾.

5.3 Vzhľadom na dynamický vzťah medzi chudobou a hospodárstvom EHSV podčiarkuje stabilizujúci potenciál minimálneho príjmu, ktorý môže zmierniť sociálne dôsledky krízy a môže mať proticyklický účinok tým, že poskytne ďalšie prostriedky na stimulovanie dopytu na vnútornom trhu.

5.4 EHSV má silné obavy, že systémy minimálneho príjmu, ktoré sa vo väčšine členských štátov značne líšia, pokiaľ ide o pokrytie, komplexnosť a účinnosť, nebudú stačiť na dostatočné zmiernenie chudoby, zatiaľ čo ich nevyužívanie bude ďalšou skúškou ich účinnosti⁽³⁸⁾.

5.5 EHSV víta niektoré pozitívne výsledky otvorenej metódy koordinácie v sociálnej oblasti, ale vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa plne nepreskúmali existujúce nástroje a štruktúry a že sa dosiahol len obmedzený pokrok v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

5.6 EHSV sa prihovára za to, aby na doplnenie otvorenej metódy koordinácie v oblasti sociálnej politiky bola zavedená európska smernica, ktorá by rozšírila systémy minimálneho príjmu do všetkých členských štátov, zlepšila efektívnosť v súčasných systémoch s prihliadnutím na rozdielne národné danosti, a tým vyslala jasné posolstvo týkajúce sa sociálneho piliera EÚ.

5.7 Navrhovaná smernica by mala stanoviť spoločné normy a ukazovatele, určiť spôsoby monitorovania jej uskutočňovania a umožniť zapojenie sociálnych partnerov, príjemcov a ďalších zainteresovaných strán do zavádzania alebo reforiem národných systémov minimálneho príjmu.

5.8 EHSV zastáva názor, že podmienka posilnenia solidarity a sociálnej súdržnosti v **členských štátoch a medzi nimi** spočíva v tom, aby rozpočtová a makroekonomická politika pri uplatňovaní existujúcich politik a využívaní existujúcich nástrojov a štruktúr prispievali aj k cieľom sociálnych investícií stanoveným v stratégii Európa 2020.

5.9 EHSV je presvedčený, že úsilie Európskej únie o zlepšenie ochrany formou minimálneho príjmu musí spočívať v poskytovaní pomoci členským štátom (najmä tým, ktoré to naliehavo potrebujú) pri otváraní ich trhov a realizácii účinných makroekonomických opatrení, a v účinnejšom a cielenejšom využívaní dostupných prostriedkov a bezodkladnom preskúmaní možností navýšenia potrebných zdrojov.

⁽³⁵⁾ EHSV, „Civil Society Involvement in the National Reform Programmes, Summary Report“, Brusel, 28. februára 2011.

⁽³⁶⁾ Pre kompletný prehľad pozri FRAZER a MARLIER, pozri vyššie, 2009.

⁽³⁷⁾ Výbor pre sociálnu ochranu, pozri vyššie.

⁽³⁸⁾ SWD(2013) 39 final.

5.10 EHSV pripomína, že hoci sú systémy minimálneho príjmu skutočne priamo spojené so systémami sociálnej ochrany a sociálnych dávok, nemali by viesť k závislosti od týchto dávok, a pripomína podmienky, ktoré stanovil už v roku 1989⁽³⁹⁾. Na tento účel by systémy minimálneho príjmu mali byť doplnené všeobecnými politikami a cieľovými opatreniami, ako sú aktívne politiky trhu práce určené na pomoc osobám bez práce vrátiť sa do zamestnania, služby sprostredkovania práce, riadenie dávok a programov zameraných na trh práce, odborná príprava a vytváranie pracovných miest za pomoci aktivačných stratégií s cieľom zabezpečiť uchádzačom o zamestnanie väčšie šance nájsť prácu. Rovnako majú zásadný význam efektívne inštitúcie trhu práce, zdravotná starostlivosť, bytová politika a cenovo prístupné, dostupné a vysoko kvalitné verejné služby.

V Bruseli 10. decembra 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁹⁾ Pozri stanovisko uvedené v poznámke pod čiarou č. 29.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy boli zamietnuté, získali však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 1.4

Zmeniť takto:

~~„Vyzýva Komisiu, aby preskúmala možnosti financovania existujúce osvedčené postupy, a pomohla tak členským štátom s vypracovaním stratégií aktívneho začleňovania, ktoré zahŕňajú dostatočnú a primeranú podporu príjmov, aktivačné opatrenia a opatrenia na boj proti chudobe pri súčasnom dodržiavaní ich primárnej zodpovednosti v súvislosti so subsidiaritou a vnútroštátnymi postupmi, a súčasne preskúmala možnosti financovania a ich účinné a cieleňé využívanie európskeho minimálneho príjmu a pritom sa zamerala predovšetkým na perspektívu zriadenia vhodného európskeho fondu.“~~

Hlasovanie

Za: 112

Proti: 134

Zdržali sa: 10

Bod 4.2

Zmeniť takto:

~~„Naliehavá potreba zaoberať sa otázkou systému minimálneho príjmu bola zdôraznená na verejnom vypočutí³⁰, ktoré EHSV zorganizoval pri príprave svojho stanoviska a na ktorom sa zišli experti a angažované osoby, aby sa zamysleli nad zlepšením merania chudoby a nad problémami, ktoré treba preklenúť, aby sa prijal európsky systém minimálneho príjmu na vnútroštátnej úrovni.“~~

Hlasovanie

Za: 110

Proti: 132

Zdržali sa: 13

Bod 5.3

Zmeniť takto:

~~„Vzhľadom na dynamický vzťah medzi chudobou a hospodárstvom EHSV podčiarkuje poukazuje na stabilizujúci potenciál minimálneho príjmu, ktorý môže by mohol zmierniť sociálne dôsledky krízy a môže mať proticyklický účinok tým, že poskytne ďalšie prostriedky na stimulovanie dopytu na vnútornom trhu.“~~

Hlasovanie

Za: 110

Proti: 139

Zdržali sa: 8

Bod 5.6

Zmeniť takto:

~~„EHSV žiada, aby sa vymieňali osvedčené postupy v oblasti systémov minimálneho príjmu a usmernení na vnútroštátnej úrovni s cieľom podporiť členské štáty zavádzať tieto systémy a príslušne ich zamerať a zefektívniť sa prihovára za to, aby na doplnenie otvorenej metódy koordinácie v oblasti sociálnej politiky bola zavedená európska smernica, ktorá by rozšírila systémy minimálneho príjmu do všetkých členských štátov, zlepšila efektívnosť v súčasných systémoch s prihliadnutím na rozdielne národné danosti, a tým vyslala jasné posolstvo týkajúce sa sociálneho piliera EÚ. Okrem toho môže novo zavedená hodnotiacia tabuľka sociálnej situácie pomôcť predchádzať možným rozdielom.“~~

Hlasovanie

Za: 115

Proti: 138

Zdržali sa: 9

Bod 5.7

Zmeniť takto:

~~„Navrhovaná ~~smernica~~ opatrenia by mali stanoviť spoločné hlavné normy a ukazovatele, určiť spôsoby monitorovania jej ich uskutočňovania a umožniť zapojenie sociálnych partnerov, príjemcov a ďalších zainteresovaných strán do zavádzania alebo reformy národných systémov minimálneho príjmu.“~~

Hlasovanie

Za: 115

Proti: 139

Zdržali sa: 5